
איך ייראה העולם ללא בשר?

סקרים שנערכו בשנים האחרונות מעידים על כך שהפחתה בצריכת הבשר כבר מזמן אינה רק טרנד. [לפי אחד הסקרים](#), שנערך לפני שנתיים, שמונה אחוזים מהישראלים צמחונים וחמישה אחוז מהם טבעונים. אך הנתון המעניין הוא שישראלים רבים אחרים - 23 אחוז - הפחיתו את צריכת הבשר, גם אם לא עברו לדיאטה צמחונית או טבעונית באופן בלעדי. תזונה קשורה בהרגלים, במסורות וברגשות, וקשה מאוד לשנות אותה - אפילו כאשר [מחקרים מראים](#) שהגורם המרכזי למוות בעולם המערבי הוא תזונה עתירת קלוריות, סוכר ונתרן; ושהמזון שאנחנו צורכים, ובעיקר הבשר, אחראי לרבע מגזי החממה שנפלטים לאוויר וגורמים, בין היתר, להתחממות כדור הארץ. [מחקר חדש](#) יכול לתת דחיפה נוספת למי ששוקל להפחית את צריכת הבשר. קבוצת מדענים מאוניברסיטת אוקספורד בדקה כיצד ייראה העולם בשנת 2050, אם כל האוכלוסייה תעבור לתזונה נטולת בשר. מה יהיה מצב הבריאות של אוכלוסיית העולם? כיצד תיראה

התזונה שתציל חיים? צילום:

Unsplash

טבעונים חסכוניים

את המחקר ביצעו חוקרים מאוניברסיטת אוקספורד שהם חלק מ"תכנית אוקספורד מסביב לעולם" והוא קבוצת מחקר שמנסה לבדוק כיצד ניתן להאכיל את אוכלוסיית העולם ההולכת וגדלה בצורה מזינה, בריאה, שוויונית וידידות לסביבה. המחקר בדק את ההשפעות של התפריט שלנו על הבריאות ועל הסביבה בארבעה תרחישים שונים: תרחיש "עסקים כרגיל", שלפיו נמשיך לאכול כפי שאנחנו אוכלים כיום; תרחיש שני, המותאם להמלצות תזונתיות שמגבילות את צריכת הבשר האדום, הסוכר והקלוריות היומית ומגדירות צריכת מינימום של פירות וירקות; תרחיש שלישי, שבו כל אוכלוסיית העולם תעבור להתבסס על תזונה צמחונית; ולבסוף, תרחיש שלפיו היא תעבור להתבסס על תזונה טבעונית בלבד - כלומר ללא כל מוצרי מזון מן החי. התוצאות מדברות בעד עצמן, וממחישות את רמת ההשפעה של הבחירות היומיומיות

שלנו על בריאותנו ועל הסביבה שבה אנחנו חיים. כל אחד משלושת התרחישים האחרונים הראה שהשינוי התזונתי יוביל לחיסכון עצום בפליטות גזי חממה, להצלת חיי אדם רבים מאוד וכן לחיסכון כלכלי עצום. אם העולם יצעד לעבר התרחיש השני - פחות בשר אדום וסוכר ויותר פירות וירקות - הדבר יביא לחסכון של כ-30 אחוז בפליטות גזי החממה ולהצלת חייהם של כ-5 מיליון חיי אדם בשנה. התרחיש הטבעוני חוזה שינוי משמעותי בהרבה - הפחתה של כ-70 אחוז בפליטות גזי חממה והצלת חיי 8 מיליון איש בשנה. החיסכון בחיי אדם שהראו החוקרים נובע משיפור בריאותם של האנשים עקב אימוץ ההמלצות הדיאטטיות. ייתכן גם שמקרי מוות נוספים ייחסכו עקב ההפחתה בזיהום האוויר שנפלט בתעשיית המזון, [ומהיבטי בריאות נוספים הקשורים להתחממות הגלובלית](#). כלומר, פרט למספרים שציינו החוקרים, צפויים להינצל חיי אדם נוספים רבים. וזהו אפילו אינו החיסכון היחיד שהחוקרים מצאו שהדיאטות הללו יובילו אליו: אימוץ הדיאטות הללו, לפי ממצאי החוקרים, יביא גם חיסכון כלכלי מהותי של עשרות טריליוני דולרים - שייחסכו עקב הפחתת העומס על מערכת הבריאות וכספי ביטוחי

גם

תזונה צמחונית תביא לירידה בפליטת גזי חממה ובחיסכון בחיי אדם. צילום: Unsplash

40 אלף דולר לסטייק

הנתונים אולי מפתיעים בעוצמתם, אבל ההשפעה החמורה של תעשיית המזון מן החי - [העיקרית שיש להשקיע על מסלול הפיתוח והקניית השנים: מתקן שנת 2006](#) [ע"י האו"ם](#) מצא שה"תרומה" הסביבתית של תעשיית הבשר לפליטות גזי החממה העולמית מסתכמת בכ-20 אחוז, כלומר - יותר מסך הפליטות מתחבורה. מחקרים נוספים שנעשו מאז ממחישים את המחיר הכבד של תעשיית המזון מן החי: בקר, לדוגמה, [מצריך פי 10 יותר משאבים](#) מהפקת מזונות אחרים מן החי, ואלה מצריכים משאבים רבים מכאלו שאינם מן החי. הנתונים האלה מדאיגים בעיקר בגלל שהמגמה העולמית היא דווקא לצרוך יותר בשר. גם בישראל גדלה צריכת הבשר פי שלושה ב-60 השנים האחרונות. מה ניתן לעשות חוץ מלעבור לתזונה נטולת בשר? אחת התשובות של המדע לנזק הסביבתי של תעשיית הבשר מגיעה בדמות [הבשר המתורבת](#) - בשר המיוצר

מתאים שגודלו בתנאי מעבדה, ושחוקרים מקווים שבעתיד יוכל להוות חלופה הומנית וחسכונית (יחסית) במשאבים סביבתיים לתעשיית המזון מן החי. נדמה שעוד יש דרך ארוכה עד שהמוצר יגיע לסופר הביתי שלנו, מכיוון שהוא עוד בשלבי פיתוח, ומחירו עומד כעת על 325,000-40,000 דולר; אך האם בעתיד הוא אכן יהווה חלופה שכזו, ויציע את הטעם האהוב על רבים מבלי להכביד כל כך על הסביבה? לכך אין עדיין תשובה חד משמעית: אף שמחקר שיצא בשנת 2011 מצא שבשר מתורבת צפוי להפחית את פליטות גזי החממה ב-78-96 אחוזים, מחקר מ-2015 דווקא טוען שהחלפת תפקוד המערכות הביולוגיות של בעלי החיים באמצעות מכונות דווקא תדרוש שימוש באנרגיה רבה יותר, ברמה שעלולה דווקא להגדיל את אחוז הפליטות ביחס לתעשיית הבשר כיום. יחד עם זאת, ייצור הבשר במעבדה יכול להביא איתו יתרונות סביבתיים נוספים, כמו למשל חיסכון בזיהום שנגרם משפכי תעשיית המזון מן החי ומוצא את דרכו אל מי השתייה שלנו ואל הקרקעות. וכמובן, היא תחסוך סבל רב שנגרם כיום לבעלי החיים בתעשיית הבשר.

מפחיתים פליטות דרך הצלחת

האם נתוני המחקר החדש יגרמו לאנשים נוספים לזנוח כליל את הבשר? קשה להאמין, אבל ייתכן שהם יסייעו מעט להפחית את הצריכה שלו. "כיום אוכלים המון בשר, כבדרך אגב, על בסיס יומיומי כמעט, ומבלי לחשוב על המחיר האדיר שיש לכך על הסביבה וכן, גם על בעלי החיים", אומרת אור בנימין, מנהלת הפעילות של "עמותת יום שני ללא בשר". "צריך להבין שצורת התזונה המערבית, בה מרכיב המוצרים מן החי גדול, אינה בת קיימא - ייצור בשר דורש הרבה יותר משאבים (מקום, אנרגיה, ובעיקר - מים) מאשר מזון מהצומח, והנזק הסביבתי (כריתת יערות גשם, זיהום מים וקרקע, הכחדת מינים) הנגרם הוא אדיר. חשוב להציע לסועדים אלטרנטיבות אטרקטיביות ומזינות מהצומח, על מנת שיהיה קל ונגיש לשלב יותר חלבון מהצומח בתזונה, בדגש על קטינות ודגנים (מלאים), מילת המפתח כאן היא גיוון. "בעמותת יום שני ללא בשר אנחנו עובדים הרבה עם חברות קייטרינג וארגונים כדי ליצור בחדרי אוכל מוסדיים סביבה שמעודדת בחירה בריאה ומקיימת יותר. הרגלי אכילה אנחנו מגבשים בגיל צעיר, ולכן חשוב לנו לשפר כבר מגיל הגן את ההיצע מהצומח בהזנה במערכת החינוך (בהתאם לחוזר מנכ"ל בנושא) ולעודד ילדים לשלב קטניות בתזונה שלהם ולא לאכול בשר כל יום". בהסכם [שנחתם בשנה שעברה בפריז](#) הסכימו מדינות העולם להגביל את עליית הטמפרטורה העולמית ליעד של עד 2 מעלות צלזיוס עד שנת 2100, הסכם שהצריך כל אחת מהמדינות החתומות עליו להתחייב ליעד של הפחתת פליטות גזי חממה בעשורים הקרובים. כדי להשיג את היעדים הללו, הציגה כל מדינה שלל צעדים שכוללים שינויים בתחבורה, מעבר לשימוש באנרגיות מתחדשות (כמו אנרגיית השמש והרוח) ועוד. כיוון שחלקו של המזון הוא כה גדול כבר כיום, וכאמור צפוי אף להכפיל עצמו במהלך העשורים הקרובים - ייתכן שאחד הצעדים החשובים ביותר של מדינות להגבלת הפליטות שלהן טמון דווקא בצעדי מדיניות שיסייעו לאוכלוסיה לאמץ תזונה נכונה. גם אם לא כל העולם יהפוך להיות טבעוני, אין ספק שכולנו יכולים ליהנות מתזונה שתהיה בריאה יותר, זולה יותר וסביבתית יותר. [בעקבות הכתבה ב"זווית" הסיפור פורסם גם ב-הארץ](#)